

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění

Posudek bakalářské práce

Zuzana Pražáková
Průčelí měšťanských domů ve Slavonicích

Praha 2014

Autorka si vybrala téma, které se věnuje jedné z často prezentovaných projevů naší historické architektury. Malebná průčelí měšťanských domů zaujímají nejen odbornou veřejnost, ale i řadu návštěvníků. Jedná se zejména a řadu měst z jižních oblastí státu, kde lze mimo Český Krumlov, či Tábor zmínit zejména dostatečně známou dvojici drobnějších sídel - Telč a Slavonice. Zejména Slavonice jsou díky svým dějinám (v práci dobře charakterizovaným) přinášejí ucelený vhled do situace na menším městě v průběhu 16. století. Při podrobnějším pohledu ale Z. Pražáková dokládá, že tato turisticky atraktivní lokalita vlastně postrádá detailnější odborné zpracování. S ohledem na tuto skutečnost byla vybrána pouze část domu – jeho průčelí, které jako vnější část sloužila k reprezentaci svých majitelů.

Po seznámení s historií lokality autorka přistoupila k obecné charakteristice renesančních domů. Samostatně se věnuje architektonickému pojetí a následně k převládajícímu způsobu výzdoby – sgrafitu.

Následuje podrobnější popis 14 objektů, které vytvářejí podstatu slavonické měšťanské architektury. V závěru se posléze pokouší sumarizovat dosažené poznání a jednotlivá pojetí spojit do logicky vymezených skupin.

Následuje velice krátký závěr, seznam literatury a bohatá obrazová příloha.

Jak již bylo řečeno, přes obecnou známost lokality je práce na daném poli vlastně stále v počátcích. Jestliže sgrafitová výzdoba byla již odborně zpracována, architektonické členění prozatím zůstalo v oblasti obecnějších tezí. Autorka se snažila o podrobnější rozbor, který je vlastně prvním pokusem v takovémto rozsahu.

Historie a urbanistický vývoj města je popsán podrobně, neopomíjí žádné podstatné vlivy formující renesanční výstavbu i její další osudy. Před katalogovým zpracováním byla předsazena velice krátká část věnující se obecnější charakteristice renesančních průčelí. Zde je patrné, že autorka tuto část pojala velice zběžně. Jedná se o neúplný výčet prvků, či určitých řešení dokládající nedostatečné zpracování tématu.

Na rozdíl od plastického členění je daleko podrobněji zachycena historie sgrafitových řešení slavonických fasád. Velice oceňuji připojenou kapitolu věnující se restaurovanému sgrafitu. Po zásadních zásazích totiž dnes mnohdy interpretujeme mnohdy problematickou interpretaci předchozích restaurátorských aktivit.

Následuje katalogová část vybraných domů, kde se autorka snaží zachytit hlavní charakteristiku jejich osobitého řešení. Někde je popisu průčelí předsazena část věnovaná dalším částem objektů, což logiku textu narušuje (např. popis interiérů u čp. 517). I zde větší část textu popisuje sgrafitovou výzdobu. Architektonické prvky a zejména jejich kompozice mohly být analyzovány podrobněji.

Závěrečná část se v podstatě dělí do několika částí. Úvodní krátká stať správně zasazuje Slavonice do prostředí 16. století. Důležitý odkaz na Podunají je ale pouze naznačen. Zde by bylo velice žádoucí alespoň krátký exkursem tuto návaznost podložit. Vhodné by to bylo i pro hodnocení slavonických řešení.

Následuje část, kde autorka skládá jednotlivé domy dle podobnosti řešení, což je nutné v principu uvítat. Problémem je opět širší srovnání. Uvedené lokality (Tábor, Dačice, Krumlov, Budějovice, Soběslav a Třeboň) jsou zmíněny jen letmo, v příliš obecné rovině. I zde bych uvítal určité základní vazby na zmíněné Podunají.

I díky obsáhlejší literatuře je daleko komplexněji zpracována sgrafitová výzdoba včetně volby hlavních témat.

Jako velice zajímavou část považuji kapitolu o přežívání gotických prvků. Zde se vyskytuje řada originálních a velice cenných nápadů. Jsou však jen vysloveny a cenný postřeh zůstává většinou nevyužit, což je velká škoda.

Vlastní kapitola nadepsaná jako „závěr“ pak spíše anotuje dosažené poznání z předchozích částí.

Použitá literatura obsahuje poměrně málo položek. Chybí mi zde odkazy na práce zachycující dané období v širších umělecko historických souvislostech (např. akademické dějiny, katalog výstavy 10 století architektury) a přes obtížnou dostupnost i kniha manželů Radových o sklípkových klenbách z roku 1998. Do seznamu naopak nenáleží slovníková díla a učebnice (J. Herout, J. Royt).

Závěr

Téma práce bylo dobře vybrané, zpracování katalogových hesel je až na drobné nedostatky uspokojující. V práci ale postrádám obecnější přehled o dobové architektuře, což by se odrazilo v adekvátnějším zpracování hodnotící části. Zde mimo srovnání s Čechami chybí alespoň orientační pohled na situaci v Rakousku, se kterým slavonické domy nepochybně úzce souvisejí.

Ocenit je třeba řadu postřehů v krátkých závěrečných kapitolách, zejména o míšení gotických a renesančních motivů; dále jen zběžně naznačenou, ale zřejmě nosnou úvahu o požadavcích stavebníků, kteří si přáli náročné, bohaté a zejména od sousedů odlišné řešení svého domu. Zde bylo nakročeno k pozoruhodné koncepci, která by místo logicky provázaných skupin spíše hledala odlišnosti a variování probíhající vlastně mimo běžně užívané umělecké kategorie. Po této slibné cestě se však autorka nevydala.

S uvedenými připomínkami doporučuji práci k obhajobě

Ing. Petr Macek, PhD.